

СПЕЦІАЛЬНА ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В СФЕРІ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ

SPECIAL LEGAL PERSONALITY OF THE NATIONAL POLICE IN THE FIELD OF SECURITY AND DEFENSE

Нікітін А.А., к.ю.н., доцент,
професор кафедри адміністративного права
та адміністративного процесу

Одеського державного університету внутрішніх справ
ORCID ID: 0000-0002-1376-6764

Наукова стаття присвячена дослідженню сутності спеціальної правосуб'єктності Національної поліції в сфері безпеки і оборони, у тому числі площині функціонування даного правоохоронного органу в умовах безпекових викликів, перед якими постала Україна.

Здійснено дослідження сутності правосуб'єктності органу публічної влади у співвідношенні з його повноваженнями та компетенцією. Визначено, що співвідношення понять повноваження та правосуб'єктність як такі, що взаємообумовлені, серед яких повноваження є складовою правосуб'єктності та з урахуванням змісту діяльності суб'єктів публічної влади поєднують зміст як прав, так і обов'язків, що фактично вирізняє таких суб'єктів з поміж інших через їх спеціальну публічну функцію, а також реалізуються саме у адміністративно-правовій сфері.

Встановлено, що спеціальна правосуб'єктність суб'єкта публічного права, зокрема поліції, у тій чи іншій сфері суспільних відносин проявляється через коло його повноважень саме у цій сфері як суб'єкта адміністративно-правових відносин, тобто реалізації кола публічних функцій, пов'язаних з відповідною функціональною приналежністю. При цьому, така сфера може бути як суміжною для основного напрямку діяльності відповідного органу в межах загальної правосуб'єктності, а може бути дотичною або ж мати ознаки екстраординарності або виключності для його функціоналу з огляду на потреби суспільства.

При цьому спеціальна правосуб'єктність поліції в сфері безпеки і оборони простежується у її повноваженнях, які окреслюються як основні та додаткові. До того ж основні повноваження цілком проєктуються під кутом зору повноважень, що входять до складу загальної правосуб'єктності з певними особливостями обсягу та змісту. Додаткові цілком є винятковими для поліції, але включаються до змісту її правосуб'єктності з огляду на потреби забезпечення безпеки, перш за все експоненціального характеру, на прикладі правового режиму воєнного стану.

Викладене також надало можливість сформулювати певні законодавчі новели та пропозиції з удосконалення правосуб'єктності поліції загалом та в сфері безпеки і оборони, зокрема.

Ключові слова: Національна поліція, сектор безпеки й оборони, повноваження, функція, завдання, правові засади, забезпечення, безпека, оборона.

The article is devoted to the study of the essence of the special legal personality of the National Police in the field of security and defense, including the functioning of this law enforcement agency in the context of the current challenges facing Ukraine.

The author studies the essence of legal personality of a public authority in relation to its powers and competence. It is determined that the correlation between the concepts of powers and legal personality is interdependent, with powers being a component of legal personality and, taking into account the content of public authorities' activities, combining the content of both rights and obligations, which actually distinguishes such entities from others due to their special public function and is also realized in the administrative and legal sphere.

It is established that the special legal personality of a public law entity, in particular, the police, in a particular area of public relations is manifested through the scope of its powers in this particular area as a subject of administrative and legal relations, i.e., the exercise of a range of public functions related to the relevant functional affiliation. At the same time, such a sphere may be either adjacent to the main activity of the relevant body within the framework of general legal personality, or it may be tangential or have signs of extraordinary or exceptional nature for its functionality in view of the needs of society.

At the same time, the special legal personality of the police in the field of security and defense can be traced in its powers, which are defined as basic and additional. Moreover, the basic powers are entirely projected from the perspective of the powers that are part of the general legal personality with certain peculiarities of scope and content. The additional powers are entirely exclusive to the police, but are included in the content of its legal personality in view of the needs of ensuring security, especially of an exponential nature, as exemplified by the legal regime of martial law.

The above also made it possible to formulate certain legislative innovations and proposals for improving the legal personality of the police in general and in the field of security and defense in particular.

Key words: National Police, security and defense sector, powers, function, tasks, legal framework, provision, security, defense.

Постановка проблеми. Національна поліція як центральний орган виконавчої влади покликаний забезпечити охорону прав і свобод людини, протидіяти злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. Таке формулювання сутності вказаного суб'єкта публічної влади буквально відтворено у ст. 1 Закону України «Про Національну поліцію»[1]. Разом з тим, Національна поліція згадується як суб'єкт відповідної діяльності в низці інших нормативно-правових актів, які фактично деталізують окремі сфери здійснення повноважень та реалізації функціоналу зазначених підрозділів у контексті певної сфери суспільного буття. Серед таких нормативно-правових актів визначне місце займає Закон України «Про національну безпеку України»[2], який особливо є актуальним в умовах екстраординарного, виняткового характеру, за яких існує

сьогодні Україна – воєнний стан, пов'язаний з відкритою агресією з боку РФ.

Вивчення аналітичних матеріалів Звіту Національної поліції України за перший рік війни свідчить про відображення в ньому корелятивних змін статистичної інформації, яка інформує про кількісні та якісні зміни у діяльності даного центрального органу виконавчої влади, зокрема підрозділи Національної поліції були задіяні до виконання завдань територіальної оборони, забезпечення та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, зокрема документування воєнних злочинів, протидії діяльності диверсійно-розвідувальних груп, несення служби на блокпостах, реагування на заяви і повідомлення в умовах війни, участі в евакуаційних заходах та заходах з розмінування деокупованих територій, забезпечення кіберо-

борони держави тощо органами та підрозділами поліції, що створило передумови до утримання безпекової ситуації в державі на належному рівні [3]. Серед пріоритетів у діяльності Національної поліції на 2023 рік визначені такі заходи як відсіч та стримування збройної агресії РФ, виконання завдань територіальної оборони, заходів правового режиму воєнного стану, протидія найбільш актуальним для воєнного стану кримінальним правопорушенням, що безпосередньо вказує на релевантну реакцію даного правоохоронного органу на виклики сьогодення в умовах транзитивних перетворень суспільного буття.

У контексті викладеного важливе місце посідає питання окреслення змісту спеціальної правосуб'єктності Національної поліції в сфері безпеки і оборони у площині як загальної, так і спеціальної нормативно-правової бази, а також у проекції на реалії буття сучасного українського суспільства в умовах кризових викликів гібридного характеру.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Специфіці правового режиму національної безпеки присвячено роботи: К. І. Долженко (щодо сутності та змісту національної безпеки у її складових, зокрема інформаційної безпеки) [4, с. 17], С.П. Пономарьова (звернена увага на виділення управлінського, правоохоронного та публічно-сервісного характеру відносин у сфері національної безпеки і оборони) [5, с. 9-10]. Характерні риси правосуб'єктності складових секторів безпеки і оборони розкриті: С.П. Пономарьовим (досліджено критерії ефективності діяльності суб'єктів сектору безпеки і оборони й охарактеризовано принципи її функціонування у зазначеній сфері) [5, с. 100-103], Т.І. Жуком (розкрито особливості правосуб'єктності складових секторів безпеки і оборони) [6, с. 85-97], а Г.А. Гончаренком (з'ясовано природу безпеки та функціоналу суб'єктів сектору безпеки і оборони) [7, с. 42-43]. Безпосередньо характеристикі правосуб'єктності Національної поліції у змісті діяльності переліку органів публічної влади у складі сектору безпеки і оборони приділена увага: В.В. Безогою [8, с. 100-102], авторським колективом науковців на чолі з С.В. Петковим [9, с. 4-6], В.Т. Білоус [10, с. 85-86], С.Г. Брателем [11, с. 269-270]. Разом з тим, проблема окреслення спеціальної правосуб'єктності Національної поліції в сфері безпеки і оборони потребує подальшого опрацювання, у тому числі з огляду на потреби сучасних викликів, що виникли перед українським суспільством.

Мета статті. Метою цієї статті є визначення правових засад спеціальної правосуб'єктності Національної поліції в сфері безпеки і оборони, а також опрацювання науково обґрунтованих пропозицій, які б удосконалили питання правового регулювання даної категорії суспільних відносин.

Виклад основного матеріалу. Сутність правосуб'єктності загалом та органів публічної влади було предметом розгляду низки вчених. Так, з позиції приватного права серед ознак правосуб'єктності органу державної влади у проекції на цивільно-правову відповідальність пропонується виділяти: 1) окреслення підстав виникнення майнової відповідальності; 2) оцінка правомірності поведінки таких суб'єктів; 3) встановлення меж наведеної відповідальності; 4) виключення з під дії окремих штрафних санкцій до цих органів [12, с. 162-163].

У контексті конституційно-правової правосуб'єктності пропонується на прикладі Вищої ради правосуддя виділяти такі складові: 1) легітимация в нормативно-правових актах; 2) поняття; 3) ознаки; 4) функції; 5) порядок формування; 6) склад та структура; б) порядок припинення повноважень членів зазначеного органу [13, с. 38-39].

При дослідженні сутності правосуб'єктності органів, що здійснюють державний нагляд за дотриманням трудового законодавства, запропоновано дефініцію такої як унормованої правової властивості таких органів володіти та здійснювати організаційно-владні повноваження, що спрямовані на дотримання та належне виконання

трудового законодавства й на захист прав суб'єктів трудових відносин. При тому, що серед характерних рис цієї правосуб'єктності виділено: 1) гарантованість положеннями діючого законодавства; 2) носіями виступають відповідні уповноважені органи державної влади; 3) предметом виступають повноваження, визначені нормативно-правовими приписами у сфері дотримання та виконання трудового законодавства; 4) може бути звужена чи розширена у порядку, передбаченому чинним законодавством; 5) виникає за умови створення відповідного органу як суб'єкта публічного права та наділення його відповідними повноваженнями; 6) припиняється з ліквідацією такого органу або позбавленням його повноважень у вказаній сфері [14, с. 38-39].

На думку окремих дослідників правосуб'єктність та компетенція органів державної влади, на прикладі органів внутрішніх справ, є з одного боку незалежними один від одного елементами їх правового статусу, а з другого – взаємообумовлюючими елементами, що обґрунтовано приналежністю компетенції саме органам публічної влади як відповідної їх особливості [15, с. 659].

Усталена практика використання та лексичне значення терміну «компетенція» свідчить про його сприйняття в якості кола повноважень, якими наділений певний суб'єкт, у той час як «правосуб'єктність» сприймається як здатність мати і здійснювати безпосередньо або через представника права та юридичні зобов'язання, а «повноваженням» є право, надане комусь на здійснення чогось [16, с. 560; 1000; 1102]. Такий підхід спростовано у площині співставлення сутності поняття «компетенція» та «повноваження» Національної поліції України, які, на думку дослідника, є різними, оскільки компетенція проявляється в публічно-правовій та приватно-правовій сфері, а повноваження у своїй суті є видом діяльності і способом владного впливу на учасників у сфері адміністративно-правових відносин. При цьому звернена увага на первісний характер прав у змісті повноважень поліції, які, у тому числі, забезпечують виконання відповідних обов'язків у випадку визначення останніх у числі повноважень даного органу [17, с. 88].

Водночас, позиція Міністерства юстиції України, яка відображена у листі від 5 листопада 2004 року № 19-45-1332, обґрунтовує сприйняття загальної правосуб'єктності юридичних осіб як кола прав та обов'язків, які вона може мати чи набувати у процесі своєї життєдіяльності, а спеціальної правосуб'єктності як частини із них, що пов'язані з досягненням нею відповідної мети діяльності й виконання, згідно з цією метою, визначених законодавством завдань [18].

Наведена позиція цілком узгоджується зі змістом чинного законодавства. Зокрема, у контексті предмету цього дослідження варто звернути увагу на зміст ст. 16 Закону України «Про Національну поліцію», згідно якої визначені повноваження поліції, що містять як права, так і пов'язані з ними обов'язки, оскільки суб'єкт публічної влади, на відміну від інших суб'єктів у змісті права має й відповідний обов'язок, що пояснюється реалізацією ним відповідної управлінської функції. Зокрема поліція забезпечує формування державної політики у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони та захисту прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, а також надання поліцейських послуг та контролює її реалізацію поліцією. Тобто, поліція має право брати участь у формуванні вказаної політики держави, але разом з тим на неї покладається обов'язок здійснювати таку діяльність реалізуючи відповідну правоохоронну функцію публічної влади. Подібним чином, згідно ст. 18 Закону України «Про національну безпеку України» Національна поліція України є центральним органом виконавчої влади, що забезпечує громадську безпеку і порядок, охорону прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидію злочинності, а також надає визначені законом послуги з допо-

моги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги. Тим самим у повній мірі на наведену юридичну конструкцію варто поширити запропоноване вище тлумачення змісту повноважень поліції у сфері оборони і безпеки.

Наведене підтримано й у наукових дослідженнях, де під повноваженням суб'єкта публічного права визначається набута ним система прав та обов'язків, що покликана забезпечити певні можливості, потреби та інтереси людини, соціальних груп та в цілому українського суспільства [19, с. 31].

Таким чином, вартує визначити співвідношення понять повноваження та правосуб'єктність як такі, що взаємообумовлені, серед яких повноваження є складовою правосуб'єктності та з урахуванням змісту діяльності суб'єктів публічної влади поєднують зміст як прав, так і обов'язків, що фактично вирізняє таких суб'єктів з поміж інших через їх спеціальну публічну функцію, а також реалізуються саме у адміністративно-правовій сфері. Ці ж міркування підтримані й у наукових публікаціях на прикладі характеристики змісту повноважень та правосуб'єктності органів державної влади і органів місцевого самоврядування як представників земельних інтересів держави в межах відповідних земельних правовідносин [20, с. 111-112]. Звідси співвідношення компетенції та повноваження варто тлумачити з огляду на більш широке розуміння першого та більш вузьке розуміння другого з урахуванням викладеного вище. Що ж до співвідношення правосуб'єктності суб'єкта публічної влади та його компетенції, то у вузькому розумінні перший термін може ототожнюватись з другим. У широкому ж розумінні правосуб'єктність органу державної влади необхідно сприймати у таких складових як: наявність правових засад існування; дефініція поняття такого органу й відповідних характерних ознак; функції; склад та структура; визначення порядку створення; коло повноважень, які визначені нормативно-правовими приписами у відповідній сфері; визначення порядку припинення.

Спеціальна ж правосуб'єктність суб'єкта публічного права, зокрема поліції, у тій чи іншій сфері суспільних відносин проявляється через коло його повноважень саме у цій сфері як суб'єкта адміністративно-правових відносин, тобто реалізації кола публічних функцій, пов'язаних з відповідною функціональною приналежністю. При цьому, така сфера може бути як суміжною для основного напрямку діяльності відповідного органу в межах загальної правосуб'єктності, а може бути дотичною або ж мати ознаки екстраординарності або виключності для його функціоналу з огляду на потреби суспільства. Хоча, вочевидь, у даному контексті варто виходити із сутності термінів «загальний» та «спеціальний», зміст першого з яких охоплює всі категорії в межах певного явища та має поширене застосування на всіх без винятку, тобто не має спеціального призначення, а другий сутністю особливого призначення, вирізнення з поміж чогось [16, с. 382; 1364]. Тобто, буквально тлумачення сутності спеціальної правосуб'єктності поліції принагідно надає можливість сформулювати висновок, що все ж таки мова може йти про спеціальність або особливість призначення такого органу публічної влади саме в рамках певного явища, діяльності тощо, що визначає загальні риси функціоналу цього суб'єкта.

Диференціація ж повноважень поліції за способом здійснення надає можливість виокремити такі з них, які будуть виокремлювати саме її спеціальну правосуб'єктність у відповідній сфері [21, с. 31-35]. У проекції предмету цього дослідження серед таких варто відзначити: контрольні, розшукові, примусові, профілактичні і сервісні.

У випадку Національної поліції необхідно звернути на такі спеціальні нормативно-правові акти, які визначають

спеціальну її правосуб'єктність в сфері безпеки і оборони як Закони України «Про національну безпеку України», «Про оборону України», «Про основи національного спротиву», «Про правовий режим воєнного стану».

У межах Закону України «Про національну безпеку України» поліція розглядається у складі правоохоронних органів в якості одного із суб'єктів сектору безпеки і оборони, діяльність якого за функціональним призначенням спрямована на захист національних інтересів України від загроз різного генезу. З цієї позиції слушно віднесено поліцію до суб'єктів, що забезпечують національну безпеку, яка ґрунтується на її повноваженнях, напрямих діяльності, зокрема здійснюючи протидію злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, забезпечення прав та свобод громадян, інтересів суспільства і держави [12, с. 270]. Прискіпливий аналіз вказаного нормативно-правового акту виокремлює сутність поліції як суб'єкта публічної діяльності у сфері безпеки і оборони як складової сектора безпеки і оборони, який в системі підібраних органів розмежовує ті, які належать до сил безпеки, та ті, що включені до сил оборони. Буквальне сприйняття змісту ст. 1 цього Закону позиціонує у складі обох груп сектору безпеки і оборони правоохоронні органи, які виконують функції із забезпечення національної безпеки (сили безпеки) або із забезпечення оборони держави (сили оборони). Тобто, таке формулювання наведених термінів надає можливість віднести до числа складових сектору безпеки і оборони також і правоохоронні органи, детермінацію яких варто віднайти у відповідній нормативній базі, що регламентує діяльність поліції та у судженнях вчених, які досліджували це питання.

Дійсно, дослідження нормативно-правової бази надає можливість дійти єдиного висновку щодо відсутності визначення поліції саме як правоохоронного органу безпосередньо, окрім деяких положень Закону України «Про Національну поліцію» та інших законодавчих актів, що містять опосередковане віднесення даного центрального органу виконавчої влади. Так, у ст. 46¹ Закону України «Про Національну поліцію» у контексті наділення повноваженнями поліцейських, на прикладі поліцейських поліції особливого призначення, щодо застосування зброї та бойової техніки під час здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії проти України, у ч. 2 зазначено про поширення вказаного правового режиму також і на уповноважених осіб інших правоохоронних органів.

Разом з тим, ст. 1 Закону України «Про Службу безпеки України» прямо визначає СБУ в якості державного органу спеціального призначення з правоохоронними функціями, який забезпечує державну безпеку України [22]. У той час, як ст. 2 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» визначає перелік правоохоронних органів, у тому числі Національну поліцію, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції [23]. Додатком до наведеного буде лексичне значення поняття «правоохоронні органи», під якими розуміються такі органи, що здійснюють правозастосовні та правоохоронні функції [16, с. 1101]. Дане питання стало предметом обговорення й у наукових колах, де пропонується: 1) здійснити детермінацію правоохоронної діяльності у змісті повноважень поліції [24]; 2) внести зміни до Закону України «Про Національну поліцію» в частині прямої вказівки у визначенні на особливість правосуб'єктності цього органу державної влади [25]. Вочевидь, з викладеними пропозиціями варто погодитись з урахуванням положень змісту як законодавства, наукових досліджень, так і усталеної практики використання наведеної термінології.

Розгляд спеціальної правосуб'єктності Національної поліції в сфері безпеки і оборони ґрунтується на дихотомічному підході, а саме: 1) з позиції органу державної влади, який поряд зі складовими загальною правосуб'єктності,

що згадані раніше, наділений елементами спеціальної правосуб'єктності, що мають відтворення у відповідних складових (правові підстави існування, принципи діяльності, завдання, повноваження, компетенції, функції, права та обов'язки, відповідальність, правові та соціальні гарантії діяльності) [8, с. 101-102]; 2) у площині правосуб'єктності складових сил безпеки та сил оборони, де в числі перших поліція представляє державну силову структуру, функціональним спрямування діяльності якої є участь у забезпеченні національної безпеки [7, с. 42-44], а в другій – бере участь у забезпеченні воєнної безпеки в особі спеціальних підрозділів [5, с. 50-51].

Дійсно, вивчення змісту зазначених нормативно-правових актів цілком підтверджує висловлені науковцями міркування. Більше того, необхідно звернути на основні та додаткові повноваження поліції в межах реалізації правосуб'єктності саме в якості органу, що входить у структуру сил оборони. Так, за звичайних умов, не пов'язаних з ознаками виняткового, екстраординарного характеру до сил оборони можуть бути задіяними переважно поліцейські підрозділи поліції особливого призначення, що пояснюється відповідними нормативними документами, що визначають ознаки їх спеціальної правосуб'єктності. У випадку ж введення правового режиму воєнного стану спеціальною правосуб'єктністю у подібних умовах наділяють й інші підрозділи поліції. Так, згідно ст. 24 Закону України «Про Національну поліцію» на поліцію можуть бути покладені додаткові повноваження щодо: 1) для всіх органів та підрозділів - участі в обороні України, у виконанні завдань територіальної оборони, забезпеченні та здійсненні заходів правового режиму воєнного стану у разі його оголошення на всій території України або в окремій місцевості (у разі виникнення загрози державному суверенітету України та її територіальній цілісності, а також у ході відсічі збройної агресії проти України); 2) для поліції особливого призначення - брати участь в обороні України відповідно до Закону України «Про оборону України» шляхом безпосереднього ведення бойових дій (під час дії воєнного стану в ході відсічі збройної агресії проти України за рішенням військового командування, погодженим з керівником поліції або уповноваженою ним особою). Особливо деталізована в інших нормативно-правових актах, зокрема Стратегії воєнної безпеки України [26], яка охоплює комплекс відповідних заходів, змістом яких є: 1) превентивні дії та стійкий опір агресору на суші, на морі та в повітряному просторі України, протидія в кіберпросторі та нав'язуванні своєї волі в інформаційному просторі; 2) використання для відсічі агресії всього потенціалу держави та суспільства (воєнного, політичного, економічного, міжнародно-правового (дипломатичного), духовного, культурного тощо); 3) застосування всіх форм і способів збройної боротьби з агресором, зокрема асиметричних та інших дій для оборони України, з дотриманням принципів і норм міжнародного права. Саме ці сфери діяльності органів державної влади сил оборони цілком віднайшли відображення у згаданому вище звіті Національної поліції, що підтверджує істинність викладеного обґрунтування спеціальної правосуб'єктності поліції в сфері безпеки і оборони.

Висновки. Викладене створює передумови до формулювання наступних висновків за результатами дослідження спеціальної правосуб'єктності Національної поліції в сфері безпеки і оборони.

Здійснено дослідження сутності правосуб'єктності органу публічної влади у співвідношенні з його повнова-

женням та компетенцією. Визначено, що співвідношення понять повноваження та правосуб'єктність як такі, що взаємообумовлені, серед яких повноваження є складовою правосуб'єктності та з урахуванням змісту діяльності суб'єктів публічної влади поєднують зміст як прав, так і обов'язків, що фактично вирізняє таких суб'єктів з поміж інших через їх спеціальну публічну функцію, а також реалізуються саме у адміністративно-правовій сфері.

Що ж до співвідношення правосуб'єктності суб'єкта публічної влади та його компетенції, то у вузькому розумінні перший термін може ототожнюватись з другим. У широкому ж розумінні правосуб'єктність органу державної влади необхідно сприймати у таких складових як: наявність правових засад існування; дефініція поняття такого органу й відповідних характерних ознак; функції; склад та структура; визначення порядку створення; коло повноважень, які визначені нормативно-правовими приписами у відповідній сфері; визначення порядку припинення.

Спеціальна ж правосуб'єктність суб'єкта публічного права, зокрема поліції, у тій чи іншій сфері суспільних відносин проявляється через коло його повноважень саме у цій сфері як суб'єкта адміністративно-правових відносин, тобто реалізації кола публічних функцій, пов'язаних з відповідною функціональною приналежністю. При цьому, така сфера може бути як суміжною для основного напрямку діяльності відповідного органу в межах загальної правосуб'єктності, а може бути дотичною або ж мати ознаки екстраординарності або виключності для його функціоналу з огляду на потреби суспільства.

Дослідження спеціальної правосуб'єктності Національної поліції в сфері безпеки і оборони ґрунтується на дихотомічному підході, а саме: 1) з позиції органу державної влади, який поряд зі складовими загальної правосуб'єктності, що згадані раніше, наділений елементами спеціальної правосуб'єктності, що мають відтворення у відповідних складових (правові підстави існування, принципи діяльності, завдання, повноваження, компетенції, функції, права та обов'язки, відповідальність, правові та соціальні гарантії діяльності); 2) у площині правосуб'єктності складових сил безпеки та сил оборони, де в числі перших поліція представляє державну силову структуру, функціональним спрямування діяльності якої є участь у забезпеченні національної безпеки, а в другій – бере участь у забезпеченні воєнної безпеки в особі спеціальних підрозділів.

Встановлено, що спеціальна правосуб'єктність поліції в сфері безпеки і оборони простежується у її повноваженнях, які окреслюються як основні та додаткові. При цьому основні повноваження цілком проєктуються під кутом зору повноважень, що входять до складу загальної правосуб'єктності з певними особливостями обсягу та змісту. Додаткові цілком є винятковими для поліції, але включаються до змісту її правосуб'єктності з огляду на потреби забезпечення безпеки, перш за все експоненціального характеру, на прикладі правового режиму воєнного стану.

Викладене також надало можливість сформулювати певні законодавчі новели та пропозиції з удосконалення правосуб'єктності поліції, зокрема в сфері безпеки і оборони.

Висловлені міркування ніяким чином не претендують на завершальний характер дослідження питання правосуб'єктності Національної поліції в сфері безпеки і оборони, а тому мають стати в нагоді при подальшому вивченні правового регулювання даної сфери суспільних відносин.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 року № 580-VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.

2. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.
3. Звіт Національної поліції України про результати роботи у 2022 році. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/zvit2022/Zvit_police_2022.pdf
4. Долженко К.І. Адміністративне забезпечення інформаційної безпеки регіону: дис.... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2016. 198 с.
5. Пономарьов С.П. Адміністративно-правове забезпечення діяльності сектору безпеки і оборони України: дис.... докт. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2018. 513 с.
6. Жук Т.І. Система суб'єктів сектору безпеки України. *Юридична наука*. 2020. № 5 (107). С. 106–112.
7. Гончаренко Г.А. Управління сектором безпеки: поняття і сутність. *Вчені записки ТНУ ім. В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2020. № 2. Том. 31 (70). Ч. 2. С. 40-46.
8. Безега В.В. Загальна характеристика адміністративно-правового статусу національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 4 (290). С. 99–103.
9. Закон України про Національну поліцію. Науково-практичний коментар [С. В. Петков, В. В. Ерицаченко, О. Е. Комісаров та ін.] ; за заг. ред. С. В. Петкова. 2-ге вид. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 292 с.
10. Ковальський В. С., Білоус В. Т., Демський С. Е. та ін. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України: навч. посібн.; відп. ред. Я. Кондратьєв. Київ : Юрінком Інтер, 2002. 320 с.
11. Братель С.Г. Національна поліція як суб'єкт забезпечення національної безпеки. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2023. № 1. С. 267–270.
12. Коссак В. Правосуб'єктність державних органів і створюваних ними юридичних осіб у механізмі регулювання цивільно-правової відповідальності. *Право України*. 2019. № 1. С. 154–166.
13. Халюк С.О. Правосуб'єктність як елемент конституційно-правового статусу Вищої ради правосуддя. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2021. № 3(73). С. 35–39.
14. Костюк В.Л. Правосуб'єктність органів, які здійснюють державний нагляд у сфері праці: науковоправовий аспект. *Часопис Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Право». 2012. № 1(5). URL: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2012/n1/12kvlnpa.pdf>
15. Маркова О.О. Співвідношення правосуб'єктності і компетенції деяких суб'єктів публічного права в договірних відносинах. *Форум права*. 2013. № 1. С. 655–661.
16. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) [уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел]. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
17. Майоров В.В. До питання співвідношення понять «компетенція» та «повноваження» Національної поліції України. *Право та державне управління*. 2020. № 1(1). С. 85–89.
18. Щодо надання роз'яснення стосовно правосуб'єктності підприємства: лист Міністерства юстиції України від 5 листопада 2004 року № 19-45-1332. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1332323-04#Text>.
19. Леонідова О.О. Поняття і генезис повноважень, механізм їх регулювання та легітимність при встановленні на законодавчому рівні. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 6. С. 27–31.
20. Швець В.Д. Поняття компетенції і повноважень суб'єктів землекористування. *Європейські перспективи*. 2015. № 2. С. 107–113.
21. Катрич Д.К. Адміністративно-правовий статус Національної поліції України: поняття і зміст. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2016. № 36. Т. 2. С. 31–35.
22. Про Службу безпеки України: Закон України від 25 березня 1992 року № 2229-XII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text>.
23. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23 грудня 1993 року № 3781-XII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12#Text>.
24. Корнієнко М. В. Правоохоронна діяльність в Україні. *Юридичний бюлетень*. 2016. Вип. 2. С. 66–74.
25. Хлистік М.А. Визначення поняття правоохоронного органу в законодавстві України. *Вчені записки ТНУ ім. В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2021. Том 32(71). № 4. С. 49-54.
26. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 березня 2021 року «Про Стратегію воєнної безпеки України»: Указ Президента України від 25 березня 2021 року № 121/2021. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#n8>